

Chr.-Weise-Bibl.

Luz Mat

715

ZITTAU

Lws III

AD
ORATIONEM ANNIVERSARIAM,
IN
MEMORIAM
AMPLISSIMI CLARISSIMIQUE
**MELCHIORIS CASPARIS
WINCKLERI,**

HÆREDITARII OLIM IN OBERULLERSDORF & SOMMERAU,
FUTURO DIE MARTIS,
d. XI. Junii MDCCLXXI. Hora VIII.
AB SE HABENDAM
INVITAT
SIMULQUE
DE
**DUCIBUS BOHEMIÆ POST VRATISLAUM II. AB ANNO
1092. — 1197. MARCHIONIBUS INSIMUL SUPE-
RIORIS LUSATIÆ
EXPONIT**

ADAM DANIEL RICHTERUS
GYMN. DIR.

ZITTAVIÆ LITTERIS KÜHNII.

oae
SWB

Quod si *Vratislaus II.*, Dux & deinde Rex Bohemiæ, primus Marchio hæreditarius in Lusatia superiore fuit, qui prudens et bonus Princeps Lusatiam nostram bene colere cœpit, & mandavit sylvas exscindere, agros multiplicare & colere, qui vero nescirent nec vellent, ut eruendo argento auroque dediti essent, vid. *Cosm.* pag. n. 20 & 41. sequitur, ut hic *Vratislaus* Marchiam nostram in successores suos regni Bohemici per hæreditatem transmiserit. Institui itaque nunc etiam res sub Ducibus Bohemiæ in superiore Lusatia subinde gestas, observato quidem annorum ordine, compонere iamque priores quasdam, quantum fieri potest, expo ſere. De prioribus enim Ducibus Bohemiæ per centum prorsus, et quod excurrit, ahnos, qui in ordine *Vratislaus*, et sic nostram quoque Marchiam per hæreditatem exceperunt, pauca modo, que hinc inde in fontibus dissipata provinciam nostram attingunt, adhuc constant.

Conradus
1092. *Conradus*, sub quo multi Bohemi adhuc Semipagani erant, qui in Pentecostes tertia sive uarta feria adhuc offerte solebant libamina super fontes, victimas mactabant et daemonibus immolabant, item sepulturas, que fiebant in sylvis et in campis, atque scenas ex gentili ritu faciebant in biviis et triviis, quasi ob animarum paulationem, nec non iocos profanos, quos super mortuos suos inanescentes manes, ac induiti larvis bacchando excercebant, vid. *Cosm.* p. 49, fratri *Vratislao II.*, iuxta ordinationem ejus, ut sic in filio suum Consiliarium *Sderad*, ab eo occisum vindicaret, ao. 1092. succedebat, de quo prorsus nil scriptum legitur, quum statim post septem menses et septendecim dies *IX.* Id. Septembr. obiit, et deinde *Bretislauum II.*, *Vratislai II.* filium, successorem habuit.

Bretisl. II.
1092-1100. *Hic Bretislaus*, junior et hoc nomine secundus, inthronisatus, ut loquitur *Cosma*, Kal. Octobr. 1092. iam ao. 1093. Poloniam crebris incursionibus vehementer demolitus est, nec ab ejus vastatione celavit, donec Princeps *Vratislaus* omne tributum quod debebat, usque ad unum obolum solveret, vid. *Cosm. Edit. Hanov.* 1607. pag. 49. Rebiens ao. 1096. ex Polonia in Bohemiam *Martinum*, filium Bozi, et Koch cognatum ejus de iniqua & perfida gente Wrociensi terra Bohemiæ expulit, eos in Syrbiam, que Misnia erat, exulare misit, et omnem eorum substantiam ablatam Cameræ sue infiscavit, vid. *Anonym. Chron. Bohem.* in *Ludewigii Reliqu.* T. XI. p. 235. Sed hic *Bretislaus* deinde ao. 1100. a Loreco, ex gente ista Wrociensi, in equo in Vigilia Thomæ venabulo confossus mox XI. Kal. Ian. ao. 1100. expiravit & fratrem *Berivorium* sibi succedentem in regno habuit.

Berivor. II
1100-1106. *Berivorius*, hujus nominis secundus, Dux Bohemiæ et Marchio superioris Lusatiae, dabat ao. 1106. Imperatori, quum hic in Bohemia esset et disponeret versus Saxoniam, conductum per terram suam Cesare dignum, deducens eum usque ad *Wipertum*, quem per sororem suam suum affinem habebat, vid. *Cosm.* p. n. 56. Sed hic *Berivorius*, ao. 1106. a *Suatopluko*, cognato suo, deturbatus regno, fratrem *Wladislauum* successorem habuit, et omni opera adhibita non potuit restitu.

Wladisl.
1106-1125. Quum enim *Berivorius* ao. 1109. nece *Suatopluci* cognita, audiret quod frater ejus junior, *Wladislaus*, regni solio potiretur, continuo descendens ex Polonia perrexit in Zrbiam ad suum *Wippertum*, Lusatiae inferioris Marchionem, cuius consilio et auxilio suffultus *Wladislauum* per legatos primum adiit, et deinde, ex improviso Pragam ingressus, Principatum sibi suum ipse a suo fratre quidem restituit, vid. *Cosm.* p. n. 60. et *Dubrav.* p. 79. non autem retinuit. *Wenceslaus* enim, *Wiperti* Marchionis Lusatiae inferioris filius, qui ao. 1109. *Berivario* opem tulerat, vid. *Dubrav.* p. 19 quum ao. 1110. ad Imperatorem, quod contra pacem publicam ex Lusatia, inferiorem puta, et Saxonia bonam partem militum deduxerat, et *Borivarum* comitatus erat, *Borivarius* autem auxilio ejus regnum recuperaverat, non solum vocatus esset, sed citatus etiam venisset, statim comprehensus, vid. *Cosm.* p. n. 62. et *Dubrav.* p. 79. *Borivarius* autem Mediolanum in custodiam alegatus est. Quum *Sobieslaus* hujus *Wladislai*, fratris, amicum *Vaceconem* ao. 1113. obtruncasset et, mulctæ antevertere cupiens, perque Zrbiam transiens in Poloniæ, sylvam transiisset, ut fugeret in Lusatiam inferiorem ad *Wipertum*, affinem suum, obvium habuit *Erkembertum*, prefectum in castro Donin in Zrbia, quod ista tempestate Cæsaris sub potestate erat, a quo, dolis invitatus, captus quidem est, sed post mensem corruptis custodibus non solum, scribere opera custodio dilapsus, incolmis ad *Wipertum* venit, sed celerietiam fuga in Poloniæ abiit, vid. *Dubrav.* p. 83. et *Cosm.* p. n. 64. Quum tempore *Wladislai* hic *Vipertus*, Comes Groicensis, *Henrici V.* Germaniæ Regis officiam contraheret, et filius ejus per insidias captus custodia retineretur, non prius illi vin-

cula demere potuit, quam, præter Leisnicensem urbem et alia nonnulla, terras suas in superiore Lusatia, olim ex concessione *Vipertii* socii sui acquisitas, pagos nempe Budissin et Nisin Imperatori traderet, quos pagos deinde Imperator tunc statim *Hoiero*, Comiti Mansfeldensi, in feudum contulit; sed quum *Hoierum* in prælio ad Welphenholz ita vulnerasset filius *Wiperti*, ut ille statim d. XI. Febr. ao. 1115. moreretur, Imperatori autem conatus suscepit non bene succederent, factum est, ut *Wipertus senior* ab Imperatore reconciliato omnia sua, et sic etiam pagos suos in superiore Lusatia, Budissin et Nisin, recuperaret, cuius rei probationem vide in *Carpz. Ehrentempel.* Ao. 1121, noster *Wladislau*, Dux Bohemiæ, castra Donin, versus Syrbiam, ad Imperatorem tunc pertinentia, sed, licet ambiguum quando, tamen nuper occupata, readificavit, vid. *Anonym. Chron. Bohem. apud Ludewig. in Reliqu. T. XI. p. 250.* Ao. 1123. *Sobieslaus*, frater *Wladislai*, redux ex Polonia, causa apud Cæsarem infecta, tendit ad *Vipertum* suum et apud eum per septem menses cominoratus est, et deinde Mensa Novembri iterum Poloniam petuit, vid. *Cosm. p. 68.* Anno insequenti, 1124. venit hic *Sobieslaus* ad *Viperti*, qui tunc per eos ipsos dies morte obierat, filium, suum ex sorore nepotem, ut illum de obitu patris consolaretur, apud quem aliquandiu morabatur, quia post patrem mortuum prædictus puer et pupillus atrociter ab inimicis undique coarctatus fuit, vid. *Cosm. p. 69.* Sub initium autem insequentis anni, quum accepisset, fratrem *Wladislau* periculose ægrotare, e Saxonia decedens, Bohemiam repetiit et a fratre moriente Successor nominatus est. Obiit autem *Wladislau* prid. Id. Aprilis 1125.

Ao. 1125. hic *Sobieslaus*, sub nomine primus, nunc ipse in Bohemia Dux factus est, et nepotem suum *Wladislau*, *Odalrici* filium, duxit in castrum *Dony*, ibique custodiri precepit, vid. *Anonym. Chron. Bohem. apud Ludewig. in Reliqu. T. XI. p. 262.* Ao. 1128. Imperator *Lotharius* in Bohemiam veniens filio *Sobieslai*, quem in die Paschatis ao. 1127. Merseburgi de sacro fonte levaverat, et illi *Wladislai* nomen imposuerat, terras Budissin ac Nisin in Lusatia superiore, quas *Henricus*, *Viperti* filius, quum a liberis orbus esset, huic filio baptizato legaverat, autoritate Cæsarea in præsentia Principum Saxonie confirmavit, vid. *ibid. p. 263.* et *Dubrav. p. 86.* Unde viderelicet, quod Budissin et Nisin pagi fuerunt feudales Imperatoris Germanici. Ao. 1128. hic *Sobieslaus*, Rex, *Sobieslaum* et *Brtzecislaum* in castro *Dony* captos detinuit, vid. *Anonym. Chron. Bohem. in Ludewig. Reliqu. T. XI. p. 263.* Ao. 1131. noster *Sobieslaus*, Princeps Bohemiæ, iuxta fluvium *Nisa* oppidum *Gœtelecz*, nunc *Goerlitz*, quod antea *Drewnow* vocabatur et igne exustum erat, instaurat, vid. *Anonym. Chron. Bohem. apud Ludewig. in Reliqu. T. XI. p. 265.* *Hagacus* in *Chron. Bohem. p. 306.* dicit, quod *Goerlizium* conditum sit in ea regione, quæ Slavis *Mileciko* dicta sit, quæ sine dubio *Milzavia* est. Anno tandem 1136. quum *Henricus*, *Viperti* filius, iam nunc improles obiret, pagi feudales, Budissin & Nisen in Marchia nostra ad *Sobieslaum* Marchionem ipsum superioris Lusatiae, per testamentum filio ejus, jam autem defunto, legati, redierunt. Ao. 1137. *Sobieslaus*, secedens in Lusatiam superiore, ubi jam *Goerlitzium* igne exustum instaurare cœperat, Budissinam nunc etiam, non vetustate solum squalentem, sed innumerabilibus etiam pene calamitatibus cludibusque olim deformatam & attritam, renovabat, ac nonnullas arces in Bohemia, viduæ *Viperti* dotis nomine assignatas, soluto ei pretio, redemit, vid. *Dubrav. p. 88.* Anno 1139. hic *Sobieslaus* rufus ab eadem vidua *Viperti* plurima castra, primitus a Ducibus Bohemiæ obligata, pariter redemit. Quod autem tunc temporis Lusatia nostra superior omnino adhuc magna sylva fuit, probat præter iter, quod *Sobieslaus* fecit, ventus etiam, qui *Sobieslao* transiunt in redita in Bohemiam, et in quadam sylva cum exercitu suo manenti, ita incubuit, ut per vehementem illum et subito tunc flantem ventum septem ex suis casu arboris mortui sint. Vid. *Anonym. Chron. Bohem. apud Ludewig. in Reliqu. T. XI. p. 268.* Tandem *Sobieslaus* ao. 1140. mense Martio valida febri correptus obiit et *Wladislau II.* *Wladislai I.* Antecessoris sui filium, quia suus ipsius filius *Wladislau* iam ao. 1129. infirmitate febrium correptus immature expiraverat, aliquandiu jam in consortium regni admisum, vid. *Script. Rex Bohem. Hanov. 1602. in fol. p. 91.* successorem habuit.

Licet hic *Wladislau II.* ista gratia Friederici Imperatoris uteretur, ut ab illo Im- *Wladisl. II.* peratore anno 1159. Ratisbonæ ob navatam, teste *Aenea* in *Historia Bohem. p. 134.* in ex- *1140-1174* pugnatione Mediolanensi egregiam et fidelem operam publicis litteris Rex confirmatus fit, tamen deinde senex ao. 1173. istam incurrebat illius offensam, ut regno depulsus in Lusatia-

*Sobiesl. I.
1125-1140.*

am superiore cum uxore Jutha abiret, ubi in castello Merow, vel Meram, jam Melaune, qui quidem pagus tunc donatio uxoris Wladislai propter nuptias fuit, quarto statim Mense, postquam ibi advenisset, d. 17. Ian. ao. 1174. p^re^a animi & gritudine mortuus est, vid. *Ralbin. Ep. R. B.* p. 242. et *Oberl. Beyträge der Geschichtlichkeit.* P. I. p. 577. Apud *Dubravium* p. 91. mentio sit præfectorum Gærlichii, Budissioꝝ, aliisque in Lusatia uibibus, ad quos scripte sint a Wladislao litteræ, ut certum numerum equitum adversus *Conradum* conducerent, Marchionem Znoymensem, qui *Wladislauum* throno dejiçere conatus erat.

Sobiesl. II. Sequebatur igitur in regno *Sobieslaus II.* Wladislai ipsius abdicati Regis filius primogenitus, ut qui, vivente adhuc patre, regno quidem Bohemiae ao. 1173. præfectus erat, sed deinde etiam ao. 1177. regno suo isto paterno a Bohemis rursus expulsus est, et fratrem juniorum, Friedericum, in folio paterno Bohemiae successorem collatum habuit. *Vid. Anonym. Chron. Bohem. apud Ludewig. T. XI.* p. 281.

Friedericus Anno 1180. tempore hujus *Friederici*, Ducis in Bohemia et Marchionis in superiore Lusatia, Slavi, Livitici & Pomerani regionem Lusicæ trans Albiam depopulabantur, et cum magna præda redierunt, multis ab iis captis et occisis, vid. *Chron. Pegavicus. apud Menck. T. III.* p. 147. Præterea urbs Laubanum creditur sub hoc *Friederico* ao. 1180. primum exstructa esse, qui deinde ao. Domini 1189. mortem obiit.

Conradus Conradus nunc, sub nomine II, qui Dux Moraviae erat, successit quidem *Friederico*, fratri suo, in regno, sed statim anno insequenti, pariter cum Imperatore ad expugnandam Neapolin profectus & in ista obsidione peste correptus, mortem obiit, vid. *Anonym. Chron. Bohem. apud. Ludewig. in Reliqu. T. XI.* p. 281.

Wenceslaus Wenceslaus deinde, *Conradi* filius, huic patri suo in regno quidem ao. 1191. successit, sed brevi. Statim enim post tres menses hoc eodem anno 1191. regno per *Premislauum*, patrum suum, pulsus, in confinibus autem Syrbiae iter facens per infidias Marchionis Syrbiae, *Albertum*, *Premislao* gratificantem, puta Superbum Misniae, ibidem dolose captus, & in strictissimum carcerem, in quo mortem demum obiit, detrusus est. *Vid. ibid. p. 282.*

Henricus Sequitur nunc *Henricus*, Episcopus Pragensis, cui deinde regimen Bohemiae aliquando commissum est, qui statim ao. 1191. bellum contra Marchionem *Albertum*, ad quem tunc adversus Cæarem rebellem et Saxoniam ei subiectam vexantem *Premislauum* cum certa equitum manu concesserat, & aquo *Wenceslaus* in via interceptus & in carcerem conjectus erat, in Lusatia gessit, & deinde ao. 1196. XVII. Calend. Jun. mortuus est.

Wladisl. III. Wladislauus nunc, sub nomine tertius, frater *Premislai* junior, regimen quidem Bohemiae assumere conabatur, sed tamen post quinque menses *Premislao*, fratri suo seniori voluntarie cessit, ut decuit, ut sic *Premislauus* nunc ao. 1197. Princeps & Dux Bohemiae factus sit, qui deinde tandem ao. 1202. Rex Bohemiae creatus est.

Hæc sunt, quæ per centum & quinque annos a *Marchionibus Superioris Lusatiae* gesta exponere potui, non pauca solum, sed sua vetustate etiam ideo quidem obscura, quia per eadem tempora commentarii rerum gestarum parui et rari fuere, multi etiam igne aut aliis calamitalibus interiere, ut non dicam, quod seculum duodecimum ita obscurum fuit, ut teste *Joh. Sariburiensis* nil nisi clamor esset verbosus, Poetae autem et Historiographi infames habiti, & non modo asello Arcadiæ tardiores, sed obtusiores plumbo omnibus essent invisi, vid. *Morhof. Polyhist. litter. T. L. Lib. I. c. 2. §. 10.* Clariora deinceps certioraque de *Premislao* et successoribus ejus, velut ab stirpibus lætius feraciusque excitatae nostræ Lusatiae, Deo volente, in posterum ex fontibus, ut dici solent, colligere studebo.

Transeo autem nunc ad memoriam *Viri Amplissimi Clarissimique, MELCHIORIS CASPARIS WINCKLERI*, Hæreditarii quondam in Oberullersdorf & Sommerau, crastinaluce nostra *Oratione* hoc anno renovandam.

Rogo igitur et oro omni pietate et observantia, ut *Magnifici & Amplissimi Curia Proceres*, item rerum sacrarum *Antistites Venerabiles*, aliique Fautores & Amici nostra Orationi benevolè interest velint. P. P. Zittav. Dom. II. Trinit. Anno MDCCCLXXI.

